

PETRA

I realitzar una cosa tan bona i tan profitosa!

STOCKMANN

Sí, especialment quan és en interès de la pròpia ciutat natal!

SRA. STOCKMANN

Acaben de trucar.

STOCKMANN

Segurament que és ell... (*Truquen.*) Endavant, si us plau!

BATLLE

(*Entrant per la porta del vestíbul.*) Bon dia!

STOCKMANN

Benvingut, Peter!

SRA. STOCKMANN

Bon dia! Com estàs?

BATLLE

D'aquella manera, gràcies! (*Al DOCTOR STOCKMANN.*) Ahir, després de les hores d'oficina, vaig rebre la teva relació sobre les condicions de l'aigua del balneari.

STOCKMANN

Sí. L'has llegida?

BATLLE

L'he llegida.

STOCKMANN

I què te'n sembla?

BATLLE

(*Indicant els altres amb la mirada.*) Hum...

SRA. STOCKMANN

Petra, anem. (*Surten totes dues per l'esquerra.*)

BATLLE

(*Al cap d'un moment.*) Quina necessitat hi havia de fer totes aquestes investigacions a la meva esquena?

STOCKMANN

Tota, mentre no tingués l'absoluta seguretat que...

BATLLE

I creus que ja la tens?

STOCKMANN

Naturalment. No n'has quedat convençut tu mateix?

BATLLE

Tens la intenció de fer arribar aquesta exposició a la Junta del Balneari com un dictamen oficial?

STOCKMANN

Naturalment. Alguna cosa s'ha de fer, i de pressa!

BATLLE

Com de costum, adoptes expressions molt dures en el teu informe. Entre altres coses, dius que, als hostes del balneari, no els oferim res més que metzines a raig fet.

STOCKMANN

Sí, Peter, però com ho diries, si no? Pensa-hi: és aigua enverinada, tant si se'n fa un ús intern com extern! I l'administrarem als pobres malalts que vénen a corrua feta i que ens paguen sumes desmesurades per recobrar la salut.

BATLLE

Així arribes a la conclusió que hem de fer una claveguera per eliminar la suposada putrescència de Mølledal i que s'ha de renovar tota la conducció de les aigües.

STOCKMANN

Efectivament. Que potser tens alguna altra solució? Jo, no.

BATLLE

Aquest matí m'he buscat un pretext per veure l'enginyer municipal. I, mig de per riure, he tret a col·lació el problema d'aquestes modificacions, en què segurament caldria pensar temps a venir.

STOCKMANN

Temps a venir?

BATLLE

La meva pretesa extravagància l'ha fet riure, naturalment.

T'has pres la molèstia de considerar què costarien totes aquestes modificacions? Segons les meves notícies, les despeses pujarien, probablement, a alguns centenars de milers de corones.

STOCKMANN

Tant?

BATLLE

Sí. I ara ve el pitjor. Les obres durarien uns dos anys; això tirant baix.

STOCKMANN

Dos anys dius? Dos anys sencers?

BATLLE

Tirant baix. I què en fariem, del balneari, mentrestant? Tancar-lo? Quin remei ens tocaria! O que potser et creus que vindrà ningú, si corre la brama que aquestes aigües són perniciosos per a la salut?

STOCKMANN

És que ho són, Peter!

BATLLE

I tot ara... justament ara que els banys fan la puja. Hi ha ciutats veïnes que reuneixen les condicions per convertir-se en centres termals. No creus que s'afanyarien immediatament per atreure tota aquesta allau de forasters? Ja ho crec que sí, no en dubtessis pas gens! I nosaltres, què? Doncs que hauríem d'abandonar, segurament, aquesta empresa tan cara; d'aquesta forma hauries arruïnat la teva ciutat natal.

STOCKMANN

Jo... arruïnat?

BATLLE

És purament i simplement gràcies al balneari que la ciutat té un cert futur digne d'aquest nom. Ho saps tan bé com jo mateix.

STOCKMANN

Doncs què s'hauria de fer, segons tu?

BATLLE

El teu informe no m'ha convençut. No m'acabo de creure

que les aigües del balneari estiguin tan malament com tu assegures.

STOCKMANN

Pitjor estan, perquè ho sàpigues! O ho estaran a l'estiu, quan es farà sentir la calor.

BATLLE

Com deia, crec que has exagerat considerablement. Un bon metge hauria de saber estar al cas: adés trobant la manera d'evitar-ne els efectes perjudicials, adés posant-hi remei, si es veien massa descaradament.

STOCKMANN

Ah sí...? I què més...?

BATLLE

L'actual ordenació de les aigües de balneari és una realitat pura i simple, i com a tal s'ha de considerar. Ara, la direcció probablement no es negaria pas, temps a venir, a prendre en consideració la possibilitat d'introduir-hi algunes millores, sempre que els costos fossin raonables.

STOCKMANN

Mai no participaré en una estafada com aquesta, no t'ho ereguessis pas!

BATLLE

Una estafada?

STOCKMANN

Sí, seria una estafada, una falsedat, una trafolleria, una autèntica infàmia contra el públic i contra tota la societat!

BATLLE

Doncs jo no m'he pogut convèncer, com ja he fet observar, que ens amenaci cap perill imminent.

STOCKMANN

Com que no! Si no hi ha escapatòria! La meva relació és ben clara i ben exacta, ho sé molt bé! I tu també te n'has adonat perfectament, Peter. El que passa és que no ho vols admetre. Com que fores tu qui va decidir l'emplaçament i la disposició actuals del balneari i les seves aigües! I és justament això,

aquest maleït esguerro teu, el que no vols reconèixer. Au, home, que no creus que no t'he ben calat?

BATLLE

I què? Si vetllo, tal vegada amb un cert desfici, pel meu prestigi, ho faig pel bé de la ciutat. Sense autoritat moral no podria dirigir ni administrar els afers de la manera que considero més convenient per al bé general. És per aquesta raó, i algunes més, que resulta importantíssim per a mi que la teva exposició no sigui sotmesa a la Junta del Balneari. Cal retirar-la pel bé del comú. Més endavant, ja sotmetré el cas a discussió i farem, sense soroll, el millor que sabrem. Sobretot, però, que res d'aquest desgraciat assumpte no arribi a coneixement públic; ni piu!

STOCKMANN

Ja no es pot evitar, estimat Peter.

BATLLE

Doncs s'ha d'evitar i s'evitarà!

STOCKMANN

Et dic que no pot esser; hi ha massa gent que ho sap.

BATLLE

Que se sap? Qui ho sap? Mai dels mais aquells mestres de «La Veu del Poble», espero...

STOCKMANN

Aquells ho saben, sí. La premsa independent i liberal ja maldarà perquè vosaltres compliu les vostres obligacions.

BATLLE

(Després d'una petita pausa.) Ets un home massa arrauxat, Tomas. No has pensat en les conseqüències que això podia tenir per a tu mateix?

STOCKMANN

Conseqüències? Per a mi?

BATLLE

Per a tu i els teus, efectivament.

STOCKMANN

Què dimoni vol dir això?

BATLLE

Crec que tota la vida he demostrat que t'era un germà servicial i útil...

STOCKMANN

Sí que ho has estat, i n'estic molt agraït.

BATLLE

Deixem-ho estar. En part, també he hagut d'actuar d'aquesta manera en interès propi. Sempre amb l'esperança que d'alguna manera et podria tenir a ratlla, si t'ajudava a millorar la teva situació econòmica.

STOCKMANN

Que què? Que només ho feies en interès propi!...

BATLLE

En part, he dit. És molt penós per a una alta autoritat que el seu parent més pròxim vagi per aquests mons de Déu ficant-se en compromisos cada vegada.

STOCKMANN

I et sembla que això és el que faig, oi?

BATLLE

Per desgràcia, sí; i tu ni te n'adones. Ets esvalotat, agressiu i revolter de mena. I a sobre, amb aquesta desgraciada mania de publicar-ho tot, tant si plou com si neva. Quan t'agafa la dèria, correm-hi tots!, a escriure un article als diaris o a fer un pamflet.

STOCKMANN

Doncs sí! O és que els ciutadans no tepen el deure d'informar el públic sobre qualsevol idea nova que puguin tenir?

BATLLE

El públic no n'ha de fer ben res, de les idees noves! El públic va més ben servit amb les idees velles, bones i provades, que ja té.

STOCKMANN

I ho dius així, sense embuts!

BATLLE

Sí, alguna vegada t'havia de parlar sense embuts, a tu. Fins

ara he mirat d'evitar-ho, sabent que ets tan susceptible com ets; però ara, Tomas, t'he de cantar les veritats. No tens ni idea del mal que et fas amb les teves rampellades. Et queixes de les autoritats; fins i tot del govern... més encara, les estripes de dalt a baix... pretens que t'han deixat de banda, que t'han hostilitzat. Però, què més podies esperar... un busca-raons com tu!

STOCKMANN

Vaja... ara resulta que sóc un busca-raons, també!

BATLLE

Sí, Tomas, ets un busca-raons desenfrenat, i no hi ha manera de treballar amb tu. N'he pagat l'experiència. Passes per sobre de tota consideració. Sembla que hakis oblidat totalment que és a mi, a qui has d'agrair el càrrec de responsable mèdic del balneari...

STOCKMANN

Dret hi tenia! Jo i ningú més! Vaig esser el primer a dir que la ciutat es podia convertir en un magnífic centre termal. I era l'únic a dir-ho, en aquella època. Tot sol, vaig lluitar per aquesta idea durant anys i panys, escrivint sense parar...

BATLLE

Sens dubte. Però aleshores els temps no havien madurat encara, ni de bon tros!, cosa que tu no podies apreciar, vivint com vivies en aquell racó de món d'allà dalt. Ara, així que els temps van madurar, jo... i els altres vam posar mans a l'obra...

STOCKMANN

Sí, vau esguerrar el meu esplèndid projecte! Apa, que ara es veu massa, el talent que tots plegats vau demostrar!

BATLLE

El que em penso que es veu massa és que tornes a buscar excuses per a les teves ganes de moure brega. T'agrada envestir els teus superiors... un vell costum teu. No suportes que ningú et mani; mires de reüll qualsevol persona que estigui per sobre teu; la consideres un enemic personal... i del primer que et ve a les mans, en fas de seguida una arma. De totes maneres, ara ja t'he fet veure els interessos en joc, que afecten tota la ciutat i, per tant... també a mi. Per aquesta raó, mira què et dic, Tomas: seré inexorable en les meves exigències!

STOCKMANN

Quines exigències?

BATLLE

Com que has estat prou bocamoll per comentar amb intrusos una qüestió tan delicada —essent així que s'havia de guardar com un secret oficial—, ara no es podrà amagar... S'escamparan a tort i a dret rumors de tota mena, i la gent que ens mira de mal ull els esventarà amb tot d'afegidures. Per tant, caldrà que desmenteixis públicament tots aquests rumors.

STOCKMANN

Jo? De quina manera? No t'entenc.

BATLLE

Cal esperar que després de noves investigacions arribaràs a la conclusió que aquest problema no és, ni de bon tros, ni tan perillós ni tan greu com t'havies imaginat a primer cop d'ull.

STOCKMANN

Ah... això és el que tu esperes, eh?

BATLLE

A més a més, s'espera que mantindràs i faràs pública la teva confiança en la Junta i en la seva voluntat, profunda i deliberada, d'adoptar les mesures necessàries per resoldre qualsevol possible deficiència.

STOCKMANN

Justament el que no fareu mai de la vida, mentre us conformeu amb pedaços i adobassades. T'aviso, Peter: la meva opinió més ferma i absoluta és que...

BATLLE

En qualitat de funcionari no tens dret a cap opinió particular.

STOCKMANN

(Astorat.) Cap dret...?

BATLLE

En qualitat de funcionari, he dit. Com a persona privada... és una altra cosa, naturalment. Però com a membre al servei del balneari no tens cap dret a expressar cap opinió que contradigui la dels teus superiors.

STOCKMANN

Això ja és anar massa lluny! Resulta que jo, com a metge i home de ciència, no tinc cap dret a...